

*Lees niet om tegen te spreken,
of om te weerleggen,
noch om te geloven,
of klakkeloos aan te nemen,
maar overdenk en overweeg.*

De geschiedenis maakt de mens verstandig.

Francis Bacon

Filosoof uit de tijd van Elisabeth I

ISBN-nr.: 978-94-631-8881-4

2015 © Anneke Hölsgens

Foto's: Colin Stravers, Martin Crampin en 123rf Stockfoto's

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijfster.

Voor 't

Voetlicht

Anneke Hölsgens

Voorwoord

Mensen voeren vaak strijd om iets te bereiken, om iets te bewerkstelligen. Zodra mensen dat echter doen met gevaar voor hun eigen leven en zonder het doel om er zelf beter van te worden, is het belangrijk om erbij stil te staan. Want wat is er voor iemand zo belangrijk? Wat brengt iemand zover dat hij of zij z'n leven daarvoor wil opofferen?

Onze gedachten gaan naar Lazarus, bisschop van Marseille, die voordat hij uit Palestina naar Marseille kwam, door een wonder uit de dood was opgestaan. Later in de geschiedenis, toen hij al in Zuid-Frankrijk verbleef, werd hij tussen twee molenstenen gemarteld en stierf. Wat brengt iemand ertoe om, hoewel schatrijk, al zijn bezittingen af te staan en alleen nog pro Deo (voor God) te willen werken? Ik denk daarbij aan Maria Magdalena en aan Martha en aan vele anderen uit die dagen.

Bij hen was dat het zuivere geloof, de pure overtuiging dat God bestaat. De overtuiging dat dit leven op aarde vergankelijk is, maar dat er daarna nog een veel mooier geestelijk leven is, wanneer men deel uitmaakt van, en zich voegt naar het Plan Gods. Een veel rijker leven dan men zich hier op aarde met z'n aardse goederen kan voorstellen.

Maria Magdalena was één van degenen die kozen voor de eenvoud van een leven uit geloof, na een leven vol aardse bezittingen. Zij was één van degenen die overtuigd waren van Gods bestaan en wier enige doel was om het christelijk geloof bij de mensen te brengen. Hun overtuigingskracht was sterk, omdat ze door familiebanden of vriendschapsbanden dichterbij de Heer Jezus hadden gestaan dan wie ook op aarde.

Laten we hen in ere houden, denkend aan hun moed en strijdvaardigheid. Laten we van hen leren om het belangrijkste wat er is onder ogen te durven zien.

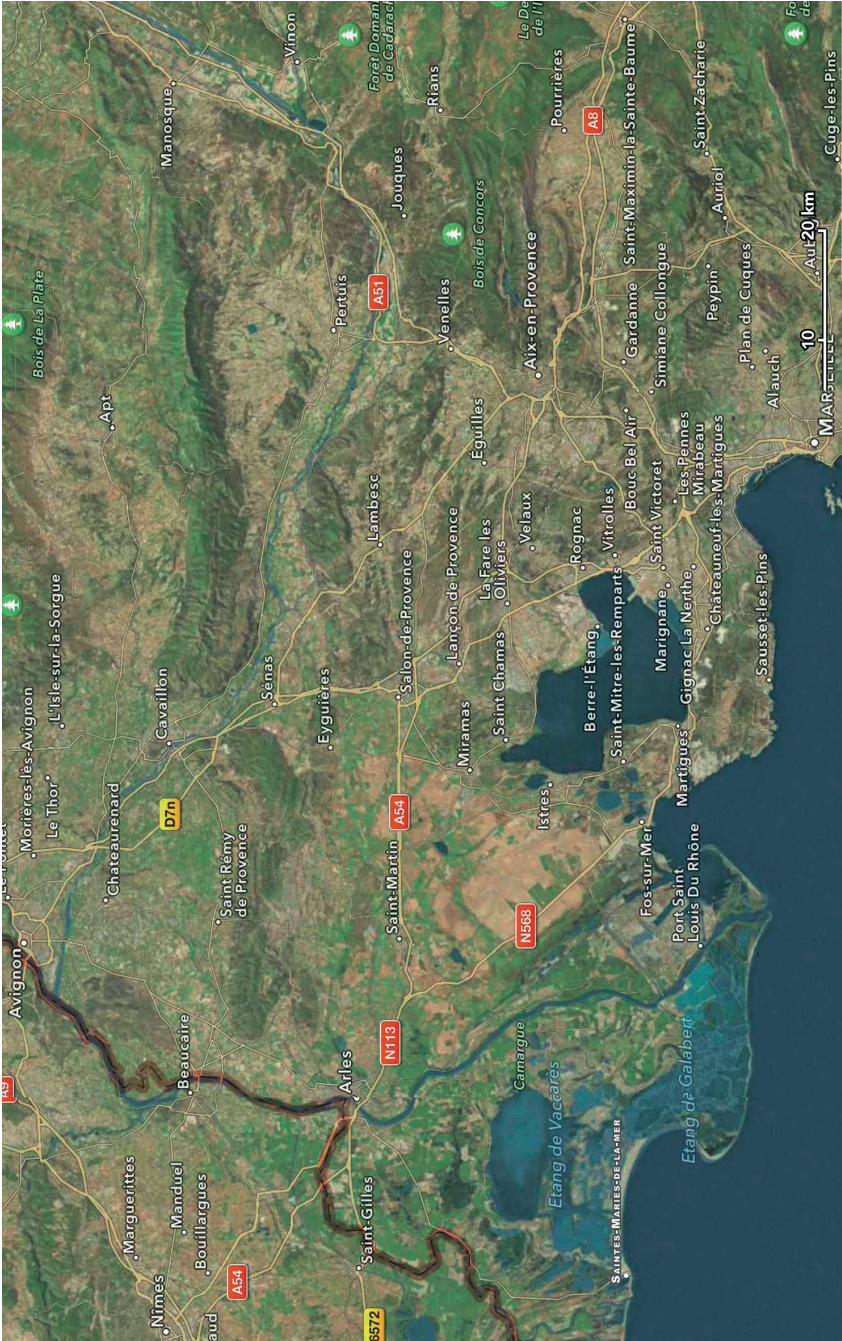
A. Hölsgens

Inhoudsopgave

Deel 1: Frankrijk.....	9
1 Op reis.....	11
2 De Nag Hammadi Geschriften	15
3 Jozef van Arimathea	23
4 Over geschiedschrijvers	27
5 Twee rivieren.....	35
6 St. Restitut en Arles.....	37
7 Hotelgasten	45
8 Tarascon en Martha.....	49
9 Rabanus.....	53
10 Trofimus en Montmajour.....	63
11 Saintes-Maries-de-la-Mer	71
12 Sancta Maria de Ratis.....	78
13 Goddelijke liefde.....	85
14 Over Maria Magdalena (uit de bijlage van Gilbert).....	94
15 La Sainte Baume.....	98
Deel 2: Engeland.....	107
16 Somerset.....	109
17 Treinreis naar Cornwall	116
18 Glastonbury.....	121
19 Treinpassagier vertelt.....	126
20 Over Petrus en pausen	133
21 Coupé-blik	140
22 Verbazingwekkend brutale leugen.....	144
23 Truro's museum.....	150
24 Eindbestemming Falmouth.....	156
25 Verkenning... ..	159
26 Overtocht naar St Mawes.....	165
27 Place Manor en St. Anthony in Roseland.....	169
28 St. Just in Roseland	173
29 Nieuwe kennismaking	177
30 De Ding Dong Mine	180
31 St. Looe en Anna	186
32 Terug naar Somerset.....	195
33 Glastonbury's magie.....	201
34 De Tor.....	204
35 De Abdij van Glastonbury.....	210
36 Afscheid	214

Deel 1:

Frankrijk

1 Op reis...

Terwijl de auto zorgeloos zijn weg vond door het paars-groene franse landschap, liet Judith haar blik even rusten op de prachtige lavendelvelden van de Provence. Ze probeerde het goudgele zonlicht daarop nog even vast te houden. Zoals altijd was het de zon die, als de gouden omlijsting van een schilderij, voor het prachtige totaalplaatje zorgde.

Hoe anders waren Judiths plannen gelopen dan ze had verwacht. Haar plan voor een solo-autoreis door Midden- en Zuid-Frankrijk was bijna mislukt door een gescheurde spier in haar schouder. Om die reden was ze nu niet in staat haar reis door Frankrijk alleen te ondernemen. Wat was ze blij geweest, toen Inge haar voorstelde om samen te gaan, omdat Inge in Frankrijk toch research moest doen voor haar reisbureau. Met wat aanpassingen en door er een halve week extra voor uit te trekken, kwam ze Judith behoorlijk tegemoet.

Het was niet het soort reis waarvan iedereen meteen enthousiast werd als Judith erover vertelde. 'Wat brengt je ertoe dit te doen en dat zelfs in je eentje?', hadden enkelen gevraagd. Deze vraag was moeilijk in één zin te beantwoorden, dus daarom liet Judith het bij:

'Ik wil enkele specifieke plaatsen bezoeken, naar aanleiding van een paar boeken die ik gelezen heb over een eeuwenoude legende die in Frankrijk en in Engeland verteld wordt.'

Daardoor ontstonden hele gesprekken en werd, tot Judiths genoegen, vaak interesse gewekt. Het door Judith uitgestippelde reisplan viel buiten de opvattingen over een gewone, ontspannen vakantie.

Ze mijmerde over de vele vakanties in Zuid-Frankrijk met Bob, haar inmiddels overleden man. Wat miste ze hem vaak. Ze dacht eraan hoe ze toen 's ochtends gezellig aan het ontbijt zaten, daarna een uurtje gingen zwemmen, om vervolgens aan het strand lekker te luieren met de bruisende zee aan hun voeten. In de middag bezochten ze oude steden met interessante musea of leuke kunstgalerieën. De volgende dag maakten ze urenlange wandelingen langs het strand of in de bossen. Met Bob was het leven nooit saai. In de vroege avond, terwijl de zon nog even haar best deed om een laatste gouden gloed uit te strooien, genoten ze van koele witte wijn op het knusse terras van hun hotel.

Met een terugblik op de dag genoten ze daarna van de harmonieuze, subtiële en muzische noten van de franse keuken.

‘Nee, het is ook geen vakantie’, had Judith steeds geantwoord. ‘Het is een onderwerp waarin ik intens geïnteresseerd ben geraakt nadat ik daarover zo’n drietal boeken gelezen heb. Dat was allemaal zó boeiend en interessant. Nu wil ik niets liever dan de genoemde plaatsen bezoeken om te weten wat er nog van te vinden of te zien is. Bovendien wil ik zeker weten dat alles wat erover geschreven is, ook aannemelijk is.’

Zo had ze haar reis, die ze nu samen met Inge ging maken, ook mentaal voorbereid. Dankzij Inge kon ze haar plan doorzetten.

‘Met ditzelfde doel was je een maand geleden ook al in Trier’, zei Inge. ‘Ik heb begrepen dat je onderzoek daar begon?’

‘Eigenlijk onderzoek ik niets’, zei Judith. ‘Ik kijk alleen wat er nog te zien is van dat, waarover ik gelezen heb. Ook ben ik benieuwd of de schrijvers overdreven hebben. Als dat zo is, hoop ik de waarheid eruit te kunnen filteren. Baseerden zij zich bijvoorbeeld op dat wat oude geschiedschrijvers ons nagelaten hebben? Ik ben bovendien zo geraakt door dit indrukwekkende verhaal uit de eerste eeuw, dat ik van alles wat ervan over is, wil weten. Wat is er nog te vinden van dat wat deze geschiedenis vertelt en in hoeverre is dat te bewijzen? Ik vraag me ook af waarom de meeste mensen hiervan niets weten. Waarom is iets, wat zo belangrijk is, vergeten? Is het te lang geleden? Waarom hebben vele anderen die daarna ook geschiedenis maakten, hun erfgoed beter kunnen bewaren? Alleen omdat dat wat dichterbij onze tijd was?’

‘Het is ook lang geleden’, voegde Inge er nu ernstig aan toe. ‘En in hoeverre is men eigenlijk in staat om één en ander goed na te trekken?’

Judith: ‘Vooral over de eerste eeuwen is de geschiedschrijving nogal schaars. Er moest veel van wat op schrift was gesteld, tijdens bijvoorbeeld de invallen door de Saracenen en ook tijdens de Franse Revolutie, verborgen worden gehouden. Er waren steeds weer spannende perioden, waarin bewijsmateriaal weggemoffeld moest worden omdat het anders door opstandelingen of oorlogvoerende vijanden vernietigd zou worden. Gelukkig waren er geschiedschrijvers die hun documenten goed verborgen hebben. Zo goed zelfs, dat ze pas jaren later, in soms ondergrondse schuilplaatsen, gevonden werden. Er zijn ook belangrijke boeken over dit onderwerp

in de bibliotheek van het Vaticaan gevonden. Ik heb je daar al eens over verteld toen ik het derde boek over dat onderwerp aan het lezen was, dat toen kort daarvoor in het Nederlands was vertaald. Weet je nog?’

‘Begin alsjeblieft nog eens opnieuw’, zei Inge. ‘Ik heb nu meer rust en tijd om te luisteren.’ Ze wist dat het over de vroegste geschiedenis van het christelijk geloof ging en ook dat het allemaal in de eerste eeuw, in het Midden-Oosten begon. Dat deze geschiedenis zich vervolgens vanuit Palestina naar Frankrijk uitbreidde en direct daarna naar Zuidwest-Engeland. Het waren niet zómaar willekeurige gebeurtenissen, die zich destijds hadden afgespeeld. Dat had ze inmiddels wel begrepen. Ze waren in elk geval indrukwekkend genoeg. En daarom wilde ze er graag de komende dagen aan besteden om er meer over te weten te komen.

In tegenstelling tot Judiths sterke geloofsovertuiging, geloofde Inge wel enigszins in het bestaan van God, een soort opperkracht of oppermacht, maar daar bleef het verder bij. Ze had er in haar leven tot nu toe nauwelijks tijd aan besteed om zich daarin te verdiepen. Haar reisbureau, dat ze vorig jaar had gestart, kostte zoveel meer energie dan ze aanvankelijk had verwacht. En ook voor die tijd was ze altijd heel actief geweest in andere ondernemingen. Inge had het altijd druk. Ze plande haar agenda zorgvuldig en werkte alsof ze bang was tijd te verliezen. Judiths gedrevenheid en enthousiasme raakten haar en omdat ze haar vriendin goed kende, wist ze, dat deze reis om iets belangrijks moest gaan. Ze gaf daarom van haar week in Frankrijk, naast haar werk, graag ook een deel van haar tijd ter ondersteuning aan haar vriendin. Na overleg met haar man George zou ze enkele dagen langer blijven dan ze aanvankelijk van plan was.

‘Je hobby is als een rollende sneeuwbal aangegroeid geloof ik.’

Ze wierp glimlachend een zijdelingse blik op Judith, die ontspannen voor zich uit zat te kijken.

‘Ja, zeker, maar... ik ben niet de enige die zich hiervoor interesseert. Ik weet dat kortgeleden een bus vol Nederlanders deze reis met hetzelfde doel heeft ondernomen. Onder leiding van een bijbelleraar bezochten ze alle plaatsen die ik de komende week ook wil zien. Er zijn veel mensen in Nederland en elders in Europa, die voor dit onderwerp warmlopen en er boeken over lezen.

Het boeit me inderdaad enorm en het blijft me boeien. Wat ik de komende week dus voortdurend zal doen, is in mijn gedachten telkens teruggaan in de tijd. Dat houdt mijn geest soepel.’ Ze leunde glimlachend en ontspannen achterover in de passagiersstoel. Daarna nam Judith een iets meer actieve houding aan, haar gezicht werd levendig en ze begon te vertellen...

Het zomerse, paars-groene landschap van de Provence, Frankrijk. (foto: 123rf)

2 De Nag Hammadi Geschriften

‘Na de kruisiging, in het begin van onze jaartelling, werd de situatie door de christenvervolging die toen losbarstte, zo spannend, dat de vele vrienden en familie van Jezus enorm gevaar liepen. Ze werden door de joodse en door de romeinse tegenstanders van Jezus op de hielen gezeten en geregeld werden er mensen gevangen genomen of zelfs vermoord vanwege hun christen-zijn.’
‘Hoezo, ‘joodse tegenstanders?’’, vroeg Inge. ‘Joden geloofden toch ook in diezelfde God?’

‘Ja, ze hadden dezelfde God, maar de joodse bevolking leefde nog steeds onder de oudtestamentische, strenge wetten. Ze zagen de Christenen als duivelse tegenstanders die van het geloof afgevallen waren. Dat was ontstaan door de prediking van Jezus die hen er bewust van moest maken dat het tijdperk van de zware wetten voorbij was. Dat er een nieuw tijdperk was aangebroken, waarin het om universele naastenliefde zou gaan. Hij vertelde dat zijn komst naar de aarde onder meer tot doel had om de wet te vervullen.’

‘Maar dat was toch niet voor iedereen meteen makkelijk aan te nemen? Als je jarenlang hebt geleerd uit de Schrift wat wel en wat niet mag en al die wetten bestudeerd hebt, moet je toch wel heel flexibel zijn om je gedachten en mening plotseling te veranderen? En misschien was niet iedereen zo flexibel.’
Judith keek Inge even van opzij aan.

‘Daar heb je zeker gelijk in. Aan de andere kant predikte Jezus zo intens over naastenliefde dat dit onderwerp hun aandacht had moeten trekken. Zijn woorden: ‘Mijn schapen zullen mijn stem horen’ betekenen, dat ieder met de juiste gezindheid van hart, als vanzelf open zou staan voor zijn prediking. De meeste schriftgeleerden wisten overigens dat er rond die tijd een Messias zou opstaan. Ze kenden de Schriften en waren op de hoogte van wat er zou gaan gebeuren. Ze geloofden echter niet dat het Jezus was. Ze baseerden hun twijfel om te beginnen al op de plaats waar hij vandaan kwam. Uit Nazareth. ‘Kan er uit Nazareth iets goeds komen?’ vroegen zijn tegenstanders zich af. Dat was omdat Nazareth een arme eenvoudige bevolking had en er nooit iets bijzonders gebeurde. Het geeft al blijk van een onjuiste denkwijze als je de waarde van iemands afkomst verbindt aan zijn geboorteplaats.’

‘Toch is hun twijfel ook wel enigszins begrijpelijk’, zei Inge. ‘Als je iets van jongs af aan altijd hebt geleerd en er komt plotseling iemand preken over totaal

andere regels, dan is het toch niet echt gek dat ze opstandig werden?’

‘Ja, in het begin zeker wel begrijpelijk. Maar Jezus deed ook wonderen, hij genas zieken, predikte wijsheid en naastenliefde. Zijn woorden werkten als een tweesnijdend zwaard. Het onderscheidingsvermogen van de bevolking die wèl naar hem luisterde, groeide door zijn prediking. Als ze de juiste instelling hadden gehad, hadden zijn tegenstanders hem moeten herkennen als zuivere Bron van God. Maar zij herkenden dat absoluut niet, wat aantoonde dat ze enkel bezig waren met wat wel en wat niet mocht. Ze verloren zichzelf in de wetten.’

‘Deze houding herken je ook als je terugkijkt naar perioden in de kerkgeschiedenis en dan zie je wat een leed dat met zich meebrengt. Eeuwenlang waren er kerkelijke instituten die ervoor zorgden dat vanaf de kansels alleen hel en verdoemenis gepreekt werd, waardoor de gelovigen hun hele leven gebukt gingen onder gevoelens van schuld. De dominee of priester gaf met bulderende stem zijn levensles aan de kerkgangers. Hun gezichten stonden strak en ze konden nauwelijks nog echt van het leven genieten. Een man uit onze kennissenkring vertelde, dat hij door die strenge leer en zware preken, jarenlang niet meer naar een mooie vrouw durfde kijken. Hij kreeg dan schuldgevoelens en dacht dat hij daarvoor gestraft zou worden. Of de zondagsrust. Waar de grens lag tussen wat wel, en wat niet als rusten werd gezien, was een penibele zaak. Het was dus eeuwen terug al de bedoeling van Jezus dat de mensheid wakker zou worden en zou gaan inzien dat de wet er niet was om hen te knechten. Dat de naastenliefde belangrijker is, dan wetjes naleven in een kil bestaan.’

‘Een voorbeeld daarvan is dat Jezus, naast mannen, ook vrouwen meenam op zijn prediktochten. Men was dat in die tijd niet gewend. Joodse getrouwde vrouwen mochten volgens de regels van hun cultuur zelfs niet in het openbaar met een andere man spreken. De wet hing als een zwaar rookgordijn over het volk. Jezus, zelf van joodse afkomst, bracht daar verandering in en ging vaak dwars tegen de joodse wetten in. Hij genas bijvoorbeeld zieken op de Sabbat, terwijl dat binnen die joodse wetten streng verboden was. Ze vonden dat dit onder de noemer ‘werken’ viel en de Sabbat was de rustdag. Hij raakte ook bevriend met sommigen van de vrouwen en sprak o.a. vrijuit met de samaritaanse vrouw, wat volgens de Joden al helemaal niet kon.’

‘Wat was er dan met Samaritanen?’

‘Er werd op hen neergekeken. In de ogen van de Joden waren ze minderwaardig. Vandaar dat er vervolgenheid ontstond omdat Jezus zich daar niets van aantrok. Met het steeds herhalen van: ‘Mijn schapen zullen mijn stem horen’ bedoelde Jezus te zeggen, dat het zuivere verstaan van zijn Woord één van de tekenen was van de verandering van inzicht en het zich naar Hem toe keren. Hij spreekt in de Bijbel geregeld over dat onderscheidingsvermogen. Hoe eerlijker de mens durft na te denken, hoe sneller hij aanvoelt als er iets niet klopt en hoe meer zijn onderscheidingsvermogen zal groeien. De leugen haten was één van de dingen waar God naar vroeg. Er staat immers herhaaldelijk geschreven dat Gods tegenstander, satan, de vader van de leugen is?’

‘Toen Jezus naar de aarde kwam, brak er een nieuw tijdperk van genade aan. De tijd van strenge wetten was bij het aanbreken van dat tijdperk voorbij. God gaf door de komst van Jezus, de mens de gelegenheid om, als hij dat wilde, dichterbij te komen. Want vrijheid van keuze had de mens. Maar ze konden God immers nooit zien, want Hij heeft geen lichaam. God is Geest. Door de komst van Zijn Zoon, Zijn erfgenaam, die als mens hier op aarde kwam maakte God de afstand tussen Zichzelf en de mens kleiner.’

‘Jezus kwam met een doel. Hij predikte de liefde tot elkaar, omdat hij de niet te onderhouden wet, waar velen onder gebukt gingen, zou vervullen. Hij predikte dat een open hart naar hem toe, belangrijker was, dan de wet naleven. Dat was zijn tegenstanders een doorn in het oog. Ze hadden nooit anders geleerd dan dat het ‘t belangrijkste was om de wet na te leven en het voelde nu voor hen waarschijnlijk alsof hen iets werd afgenomen. Zodoende kreeg Jezus ontzettend veel kritiek en zagen ze hem als een ketter. Hij haalde de grond onder hun voeten vandaan.’

‘Jezus zei ook de belangrijke woorden, dat Hij door Zijn dood de eis der wet zou vervullen. Dat er daarna nog maar één leefregel zou bestaan: leven in vertrouwen op de Liefde en de Genade van God en aan Hem je leven ter beschikking stellen. Het was de apostel Paulus die later, na de opstanding van Jezus Christus, daaraan nog speciale aandacht gaf. ‘Al zoudt u alles wat de wereld te bieden heeft bezitten, maar u hebt de Liefde van God niet, dan hebt u nog niets.’ Zo was de strekking van zijn woorden.’

Inge keek haar vragend aan, 'Heb je al die informatie alleen uit de Bijbel?'

'Grotendeels, het meeste daarvan is bekend uit de bijbelse geschriften. Maar over wat ik daarnet vertelde over de gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen in het heel vroege christendom, die kennis komt uit heel oude geschriften die later gevonden zijn.'

'Welke geschriften?'

'De Nag Hammadi Geschriften, die in 1945 in Egypte werden gevonden door een boer die op het land werkte. Dat stuk land lag vlakbij een oud klooster en de vondst werd vernoemd naar een dorp dat daar in de buurt lag. In een kruik, die de boer onder de grond ontdekte, zaten zo'n dertien met de hand geschreven, in leer gebonden papyrusrollen en tientallen verzen op losse vellen.'

'In welke tijd waren die geschreven?'

'De teksten komen uit de eerste tot vierde eeuw. Sommige zijn zelfs van 50 jaar na Christus. Na die vondst is alles jarenlang zorgvuldig onderzocht door vertalers en geleerden.'

'En waar zijn ze nu dan?' Inge werd steeds nieuwsgieriger en begon daardoor iets sneller te praten.

'Ze zijn tot nu toe bewaard in het Koptisch Museum in Caïro. Sinds 1977 zijn de teksten in het Engels vertaald en werden toegankelijk voor het grote publiek. In 1995 kwam de eerste nederlandse vertaling. De vertalers waren Jacob Slavenburg en Willem Claudemans. Het duurde nog wel 20 jaar voordat ze in Nederland uitgegeven werden. Men zegt dat onder druk van koningin Juliana, de boeken eerder in de publiciteit kwamen dan de bedoeling was. Onze toenmalige koningin bleek bijzondere interesse te hebben voor deze geschriften en het typeert haar rechtvaardigheidsgevoel dat zij zich hiervoor destijds zo heeft ingezet.'

'Er staan veel stukken in die niet in de Bijbel zijn opgenomen. Bijvoorbeeld dat, waar we daarnet over spraken, hoe destijds de verhoudingen waren tussen de vrouw en de man. Dat was dus totaal anders dan we dachten. De man-vrouwverhouding was volkomen in evenwicht. Een belangrijk feit om erbij te vermelden is daarom toch, dat ze zijn geschreven vóór de opkomst van de Rooms-Katholieke Kerk, die pas rond het jaar 340 door Keizer Constantijn officieel tot staatskerk gemaakt werd.'

De Nag Hammadi Geschriften. (foto: Wikipedia)

‘In één van die geschriften staat dat Jezus al op jonge leeftijd veel aandacht kreeg van vrouwen die hem aardig vonden, maar dat hij hen bij herhaling aangaf: ‘Raak me niet aan’. Er staat ook ergens dat hij om die reden rond zijn 14e is weggegaan, om rust te vinden. Het was destijds de gewoonte dat een joodse man vroeg in het huwelijk trad. Het gebeurde zelden dat een joodse man ongetrouwd bleef. Het was dus voor die tijd uitzonderlijk dat Jezus, als joodse jongeman geen huwelijkspartner, geen diepere relatie met vrouwen zocht. Rond die tijd wist hij zeker al wat zijn bestemming was. Daarom wordt er heel vaak over hem gefantaseerd dat hij getrouwd is geweest.’

‘In de andere manuscripten, die vertellen over een latere periode in zijn leven, zo rond zijn dertigste, staat dat hij zeer bevriend raakte met Maria Magdalena. Er staat nergens dat ze getrouwd zijn, wel kun je uit de tekst opmaken dat ze erg op elkaar gesteld waren, maar dat zijn toch echt twee heel verschillende dingen,’ zei Judith zelfverzekerd. ‘Bovendien is de mensheid snel geneigd om veel dingen zelf in te vullen.’

‘Wat was er nog meer zo bijzonder in die geschriften?’

‘Er staan veel stukken in over Jezus. Of dialogen tussen Jezus en de apostelen. Vele daarvan zijn moeilijk te begrijpen. Nogmaals, het is helemaal niet zo vreemd dat ze allemaal niet in de Bijbel zijn opgenomen, dat daarover tijdens het concilie van Nicea wekenlang gewikt en gewogen is.’

Inge’s interesse groeide: ‘Wie besliste daarover dan? Was die opname in de Bijbel dan niet in de eerste eeuw, meteen na Christus’ overlijden, al bepaald?’

‘Zeker, het werd in de eerste eeuw al bepaald, maar een paar honderd jaar later werd het herzien tijdens een concilie van Rooms-Katholieke bisschoppen. Dat gebeurde onder leiding van keizer Constantijn de Grote.’

‘Hm? De Bijbel is toch door God geïnspireerd heb je me verteld?’

‘Jazeker, de schrijvers werden zeker geïnspireerd door God. Ze begrepen niet altijd wat ze schreven, maar deden dat toch, omdat ze wel begrepen dat het om iets belangrijks ging. Lukas was arts, Matthéüs belastinginner, die zullen waarschijnlijk wel begrepen hebben wat ze schreven. Maar er waren ook mensen bij die niet gestudeerd hadden, zoals de vissers. Ook die schreven wat ze doorkregen. Ze begrepen het misschien niet, maar gaven zich eraan over omdat ze wisten dat het van God was.’

‘Maar hoe dan ook, uiteindelijk is 340 jaar later bepaald wat er in totaal in zou blijven en wat eruit zou moeten. Daar is toen wekenlang heel veel over gewikt en gewogen. Ik vermoed dat ze vooral stukken eruit lieten, die verwarrend zouden kunnen zijn voor de gelovigen. Ik ben er van overtuigd dat ze het met dat doel gedaan hebben. Maar in zulke grote organisaties gaat immers niets zonder eigenbelang? De vrouwen op de achtergrond houden en onderdrukken, zal zeker het voordeel van de kerk tot doel gehad hebben.’

‘Na dat concilie maakten ze hun wetten echter zeer streng. Ze verplichtten bijvoorbeeld elke burger om de verboden bijbelboeken, die niet meer werden opgenomen, voortaan te verbranden. Ze gingen zelfs zó ver dat in opdracht van de keizer soldaten de huizen binnendrongen en onderzochten of ze nog iets van die verboden boeken konden vinden. Als dat zo was, stond daar de onmiddellijke doodstraf op. In hun ogen werd op die wijze de gefilterde Bijbel ‘veiliggesteld’, maar zoiets kan natuurlijk nooit Gods bedoeling zijn geweest.’

‘Dus de Bijbel was veel uitgebreider, vóóordat het concilie begon?’

‘Ja, er werden sowieso al 23 psalmen uitgehaald. En verder nog veel andere boeken. Ze noemden dat grotendeels apocriefe boeken. De rest, wat ook buiten die apocriefe boeken viel en waarvan besloten was dat ze volstrekt niet in de Bijbel zouden komen, moest meteen vernietigd worden. Een zéér belangrijk voorbeeld daarvan is dus, dat in die vroegchristelijke geschriften helder wordt gesproken over absolute gelijkwaardigheid tussen man en vrouw.’

‘Dit heb ik nog nooit gehoord,’ zei Inge met wat onthutste lagere stem. Ik

heb me altijd afgevraagd hoe het gerechtvaardigd kon worden dat, tot voor honderd jaren terug, vrouwen door de kerk onderdrukt werden. Ze mochten al zeker niet in het openbaar spreken. En nu zeg jij, dat er vanaf het eerste begin volkomen gelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen was?’

‘Ja, die was er absoluut. Daar had Jezus in zijn prediking voor gezorgd. Hij droeg een groot deel van Zijn kennis over aan Maria Magdalena, die op haar beurt weer anderen, zowel mannen als vrouwen onderwees over allerlei diepere geloofszaken. Dit is nauwelijks bekend. Het staat niet in de Bijbel, maar wel in de Nag Hammadi-boeken. Zijn ideeën, die dwars tegen de Farizeese wetten indruisten, zullen flinke opschudding teweeggebracht hebben. Om die reden alleen al is het niet zo vreemd dat zijn tegenstanders hem als een bedreiging zagen. Het was waarschijnlijk weer dezelfde reden als waar het bijna altijd om gaat: ze waren bang dat ze hun macht zouden verliezen.’

‘De teksten die over die gelijkwaardigheid tussen man en vrouw gingen, werden dus uit de Bijbel gehaald en vernietigd en dat gebeurde op gezag van de Kerk van Rome. Maar gelukkig is door het vinden van deze Nag Hammadi-boeken een groot deel daarvan toch bewaard gebleven.’

‘Een groot deel?’

‘De boer die de boeken vond zag er niet meteen de waarde van in en verkocht een gedeelte op de markt. Ook had zijn moeder een deel ervan verbrand door de kachel ermee te stoken. Het was winter. Bovendien waren ze moslim en deze boeken hadden niets met hun eigen godsdienst te maken. Daarom hechtten ze er geen waarde aan. Toen ze later de antiquiteitswaarde ervan gingen beseffen, brachten ze de boeken die nog over waren naar het museum.’

‘Heb jij die boeken gelezen Judith?’

‘Een groot deel daarvan. Sommige teksten zijn moeilijk. Maar door het lezen ervan ga je Jezus beter kennen en begrijpen. Het heeft mijn geloof verrijkt en mijn respect en bewondering voor Jezus doen groeien. Ik zou iets van zijn wijsheid willen hebben, al was het maar een beetje.’

‘Twijfel je er nooit aan of God bestaat?’

‘Nee, ik heb zelfs nooit één moment aan Zijn bestaan getwijfeld. Wel heb ik me vaker afgevraagd wat Hij met sommige dingen in de Bijbel bedoeld heeft. Bij bepaalde passages in het Oude Testament heb ik mijn vraagtekens gehad en die heb ik nog. We hoeven ons hoofd niet in het zand te steken voor wat we niet begrijpen. Ik denk dat God het op prijs stelt dat we onze vragen

hebben en als we moeite doen het juiste antwoord te vinden. We kunnen het òf klakkeloos aannemen, òf we kunnen ons verdiepen in datgene waar we vraagtekens bij hebben. Die vragen komen voort uit ons geweten en dat willen we in bijbels perspectief zuiver houden. We mogen niet doden, maar in het Oude Testament werd gedood bij het leven. Brei dat maar eens recht als je de achtergrond van dat verhaal niet kent. Nu weet ik dat de volkeren in Kanaän zich overgaven aan occultisme, dat afgoderij daar hoogtij vierde. Ze dienden fanatiek de afgoden, maar wilden niets van de ware levende God weten. Dat was een doorn in het oog van de Schepper zelf. Binnen deze volkeren was afgoderij doorgegeven van generatie op generatie en werd ook toen weer overgedragen op de kinderen. Dezen zouden niet in staat zijn om zich als eenling te zuiveren van dit occultisme, wat hen door hun ouders was meegegeven. Toch is en blijft het voor ons mensen een onbegrijpelijk iets dat Kanaän uitgemoord werd. Zeker als we denken aan de kinderen, die daarvoor niet konden kiezen. Maar wij weten dat God rechtvaardig is en dat Hij na hun dood rechtvaardig met hen is omgegaan. Ik vertrouw erop, dat ze individueel van God ontvangen hebben wat hen toekwam. Daar is geen twijfel over mogelijk. Maar ik wijk weer teveel af. Ik blijf, als je het goedvindt, even bij mijn verhaal.'